# ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
## изборног предмета грађанско васпитање за 8. разред

## за период 2026-2030. године

**Циљеви основног образовања и васпитања**

**ЗОСОВ**

**Члан 21.**

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компентенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности икоје су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

**Задаци предмета:**

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе грађанског васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе грађанског васпитања буду у пуној мери реализовани;
- разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;

| **Предметни исходи** | **Компетенције Опште међупредметне компетенције** | **Назив теме / садржај** | **Кључни појмови и садржаја** | **Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)** | ***Начин провере остварености исхода*** |
|---|---|---|---|---|---|
| - изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не<br>угрожава;<br>образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам,<br>антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права<br>наведе примере повезаности различитих<br>култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; покаже интересовање за упознавање различитих култура;<br>наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;<br>уочава у рекламама, филмовима, | **-<br>Компетенција за учење<br>- Рад са подацима и информацијама<br>-Одговорано учешће у демократском друштву<br>-Одговоран однос према здрављу<br>- Дигитална -<br>Комуникација и сарадња<br>-Естетичка** | ЉУДСКА ПРАВА<br><br>Припадност држави и нацији<br>Патриотизам – осећај љубави и поноса<br>према домовини и свим њеним припадницима.<br>Начини изражавања патриотизма.<br>Обесправљивање и угрожавање лободе људи.<br>Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам.<br>Заједница различитих културних | Слобода изра жа ва ња пра во на живот | Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, презентације, кратки филм, видео записи , квиз..<br>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду, групни, радионичарски облик рада, вршњачка предавања..<br>Обезбеђивање корелације са другим предметима-тематски дани, недеље, обележавање значајних датума..<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа..<br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, сарадње и комуникације у групном раду*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br>*Вршњашко предавање*<br>*Квиз* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| књигама, изрекама, стриповима и другим<br>продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци;<br>указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота;<br>дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу;<br>наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве;<br>наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; | | група<br>Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности.<br>Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота.<br>Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина. | | и самоевалуације | |
| – наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;<br>образложи значај слободе медија за развој демократије у медијима проналази<br>примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; препозна механизме манипулације медија и утицај медија на<br>сопствено мишљење и деловање;<br>проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра<br>и вреднује; препозна пример | **Компетенција за учење;**<br>**Рад са подацима и информацијама**<br>**Комуникација и сарадња**<br>**Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО<br>Пол и род<br>Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које<br>друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена).<br>Преношење родних образаца.<br>Стереотипи и предрасуде о роду.<br>Родна перспектива<br>Укључивање родне | Родна равноправност | Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: презентације, видео материјали, пројектна настава , симулација, играње улога, дебата..<br><br>Обезбеђивање корелације са другим предметима.<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| злоупотребе<br>деце у медијима; | | перспективе<br>приликом<br>доношења одлука<br>важних за<br>једну заједницу<br>(образовање,<br>здравље,<br>породица,<br>запошљавање,<br>спорт...).<br>Родна<br>равноправност<br>Родна<br>равноправност и<br>једнаке<br>могућности за све<br>ради развоја<br>друштва. Препреке<br>родној<br>равноправности.<br>Одговорност<br>државе,<br>организација<br>цивилног друштва<br>и<br>појединца у<br>постизању родне<br>равноправности.<br>Привремене<br>позитивне мере за<br>постизање родне<br>равноправности<br>(квоте уписа на<br>факултет,<br>субвенције за<br>запошљањање...).<br>Родно засновано<br>насиље<br>Родне разлике као<br>основа неравнотеже<br>моћи. Злоупотреба | | | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља. | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, учествује у избору садржаја и начина рада | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација и сарадња, Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ<br>Медији<br>Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс | Толеранција, идентитет, медији | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: радионице, презентације, видео-записа, кратки филм.. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа.. Вршњачко предавање Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br><br>*Вршњачко предавање* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма,<br>учествује у избору садржаја и начина рада. | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација и сарадња- Одговорано учешће у демократском друштву Решавање проблема** | **ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ**<br>Вредности грађанског друштва | Партиципација, група и тим | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења<br>Користити разноврсне технике/методе и облике рада : играње улога, симулације..<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:презентације, видео-записа...<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета ради припреме симулације и годишњег школског Квиза<br>Организовати посету Градској општини<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, и рада у групи, сумирање постигнућа ангажовања крајем маја*<br>*Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Квиз* |

**Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:**
просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор материјала за рад, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи.
коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

**ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ**
**Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика**

| Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Шта пратимо | | Критеријуми оцењивања<br>(описна оцена) | Поступак | Инструменти оцењивања | Време |
| Степен остварености циљева и прописаних исхода предмета; | процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака. | **Оцену истиче се**<br>добија ученик који:<br>− у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;<br>− лако логички повезује чињенице и појмове;<br>− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;<br>. | - Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и личну евиденцију | Број јављања:<br>За јављање +<br>За јављање више пута ++<br>За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +++ | Недељно бележење током године |
| | | | -Комисија ученика и наставница | Учесталост јављања на часу по месецима | Пресек стања на полугодишту |
| | | **Оцену добар**<br>у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;<br>− у довољној мери логички повезује чињенице и појмове;<br>− већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;<br>− у довољној мери критички расуђује; | - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) | Прва три пара која прваураде задатак добијају ++☺<br>Сви парови који ураде задатак добијају +<br>Парови који не раде задато на часу добијају - | Месечно |
| | | | -Редовност доношења домаћег<br>-Ученици воде евиденцију | За недоношења домаћег - у свеску, а након 3- у дневник ☹<br>За редовно доношење домаћег задатка-+, за 3+у дневник☺ | Пресек стања за тромесечје |
| | | **Оцену задовољава** добија ученик који:<br>− знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;<br>− у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;<br>. | Квиз | Првопласирани +++☺<br>Другопласирани ++<br>Трећепласирани + | По једном у тромесечју |
| | | | Прегледање свески и личне евиденције | Уредност у вођењу евиденције и самоеваулацаја | На крају наставне године |
| | | | - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих | Сарадња у групи<br>(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)<br>Степен знања и учешћа свих чланова групе | Редовно недељно |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | ученика) | Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, презентације..) | |
| | | | - Вршњачко предавање ( посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика) | Сви ангажовани ученици за успешну прпрему-презентацију, релизацију и добре утиске ученика добију: ☺ ☺ ☺ | По једном у полугодишту |
| Ангажовање ученика у настави | одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима | − показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)<br>− показује делимични и мањи степен активности и ангажовања (добар)<br>− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (задовољава) | Вођење евиденције од стране наставника о:<br>-Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)<br>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)<br>-Учешћу у вршњачком предавању<br>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима<br>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима<br>-Израда паноа, презентација, различитих врста излагања, квиза | -Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано<br>-Учесталост јављања и активност по месецима<br>-Учествује и израђује самостално и у сарадњи са другима продукте рада<br>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима ( израда паноа, вршњачко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)<br>-Спреман је да помогне другима<br>-Иницијатива и квалитет продукта | -Пресек стања по тромесечјима |

# ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
## изборног предмета грађанско васпитање за 8. разред

## за период 2026-2030. године

**Циљеви основног образовања и васпитања**

**ЗОСОВ**

**Члан 21.**

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компентенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности икоје су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

**Задаци предмета:**

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе грађанског васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе грађанског васпитања буду у пуној мери реализовани;
- разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;

| **Предметни исходи** | **Компетенције Опште међупредметне компетенције** | **Назив теме / садржај** | **Кључни појмови и садржаја** | **Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)** | ***Начин провере остварености исхода*** |
|---|---|---|---|---|---|
| - изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не<br>угрожава;<br>образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам,<br>антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права<br>наведе примере повезаности различитих<br>култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; покаже интересовање за упознавање различитих култура;<br>наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;<br>уочава у рекламама, филмовима, | **-<br>Компетенција за учење<br>- Рад са подацима и информацијама<br>-Одговорано учешће у демократском друштву<br>-Одговоран однос према здрављу<br>- Дигитална -<br>Комуникација и сарадња<br>-Естетичка** | ЉУДСКА ПРАВА<br><br>Припадност држави и нацији<br>Патриотизам – осећај љубави и поноса<br>према домовини и свим њеним припадницима.<br>Начини изражавања патриотизма.<br>Обесправљивање и угрожавање лободе људи.<br>Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам.<br>Заједница различитих културних | Слобода изра жа ва ња пра во на живот | Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, презентације, кратки филм, видео записи , квиз..<br>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду, групни, радионичарски облик рада, вршњачка предавања..<br>Обезбеђивање корелације са другим предметима-тематски дани, недеље, обележавање значајних датума..<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа..<br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, сарадње и комуникације у групном раду*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br>*Вршњашко предавање*<br>*Квиз* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| књигама, изрекама, стриповима и другим<br>продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци;<br>указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота;<br>дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу;<br>наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве;<br>наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; | | група<br>Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности.<br>Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота.<br>Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина. | | и самоевалуације | |
| – наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;<br>образложи значај слободе медија за развој демократије у медијима проналази<br>примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; препозна механизме манипулације медија и утицај медија на<br>сопствено мишљење и деловање;<br>проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра<br>и вреднује; препозна пример | **Компетенција за учење;**<br>**Рад са подацима и информацијама**<br>**Комуникација и сарадња**<br>**Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО<br>Пол и род<br>Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које<br>друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена).<br>Преношење родних образаца.<br>Стереотипи и предрасуде о роду.<br>Родна перспектива<br>Укључивање родне | Родна равноправност | Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: презентације, видео материјали, пројектна настава , симулација, играње улога, дебата..<br><br>Обезбеђивање корелације са другим предметима.<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| злоупотребе<br>деце у медијима; | | перспективе<br>приликом<br>доношења одлука<br>важних за<br>једну заједницу<br>(образовање,<br>здравље,<br>породица,<br>запошљавање,<br>спорт...).<br>Родна<br>равноправност<br>Родна<br>равноправност и<br>једнаке<br>могућности за све<br>ради развоја<br>друштва. Препреке<br>родној<br>равноправности.<br>Одговорност<br>државе,<br>организација<br>цивилног друштва<br>и<br>појединца у<br>постизању родне<br>равноправности.<br>Привремене<br>позитивне мере за<br>постизање родне<br>равноправности<br>(квоте уписа на<br>факултет,<br>субвенције за<br>запошљањање...).<br>Родно засновано<br>насиље<br>Родне разлике као<br>основа неравнотеже<br>моћи. Злоупотреба | | | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља. | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, учествује у избору садржаја и начина рада | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација и сарадња, Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ<br>Медији<br>Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс | Толеранција, идентитет, медији | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: радионице, презентације, видео-записа, кратки филм.. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа.. Вршњачко предавање Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br><br>*Вршњачко предавање* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма,<br>учествује у избору садржаја и начина рада. | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација и сарадња- Одговорано учешће у демократском друштву Решавање проблема** | **ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ**<br>Вредности грађанског друштва | Партиципација, група и тим | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења<br>Користити разноврсне технике/методе и облике рада : играње улога, симулације..<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:презентације, видео-записа...<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета ради припреме симулације и годишњег школског Квиза<br>Организовати посету Градској општини<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, и рада у групи, сумирање постигнућа ангажовања крајем маја*<br>*Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Квиз* |

**Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:**
просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор материјала за рад, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи.
коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

**ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ**
**Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика**

| Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Шта пратимо | | Критеријуми оцењивања<br>(описна оцена) | Поступак | Инструменти оцењивања | Време |
| Степен остварености циљева и прописаних исхода предмета; | процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака. | **Оцену истиче се**<br>добија ученик који:<br>− у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;<br>− лако логички повезује чињенице и појмове;<br>− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;<br>. | - Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и личну евиденцију | Број јављања:<br>За јављање +<br>За јављање више пута ++<br>За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +++ | Недељно бележење током године |
| | | | -Комисија ученика и наставница | Учесталост јављања на часу по месецима | Пресек стања на полугодишту |
| | | **Оцену добар**<br>у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;<br>− у довољној мери логички повезује чињенице и појмове;<br>− већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;<br>− у довољној мери критички расуђује; | - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) | Прва три пара која прваураде задатак добијају ++☺<br>Сви парови који ураде задатак добијају +<br>Парови који не раде задато на часу добијају - | Месечно |
| | | | -Редовност доношења домаћег<br>-Ученици воде евиденцију | За недоношења домаћег - у свеску, а након 3- у дневник ☹<br>За редовно доношење домаћег задатка-+, за 3+у дневник☺ | Пресек стања за тромесечје |
| | | **Оцену задовољава** добија ученик који:<br>− знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;<br>− у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;<br>. | Квиз | Првопласирани +++☺<br>Другопласирани ++<br>Трећепласирани + | По једном у тромесечју |
| | | | Прегледање свески и личне евиденције | Уредност у вођењу евиденције и самоеваулацаја | На крају наставне године |
| | | | - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих | Сарадња у групи<br>(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)<br>Степен знања и учешћа свих чланова групе | Редовно недељно |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | ученика) | Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, презентације..) | |
| | | | - Вршњачко предавање ( посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика) | Сви ангажовани ученици за успешну прпрему-презентацију, релизацију и добре утиске ученика добију: ☺ ☺ ☺ | По једном у полугодишту |
| Ангажовање ученика у настави | одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима | − показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)<br>− показује делимични и мањи степен активности и ангажовања (добар)<br>− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (задовољава) | Вођење евиденције од стране наставника о:<br>-Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)<br>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)<br>-Учешћу у вршњачком предавању<br>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима<br>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима<br>-Израда паноа, презентација, различитих врста излагања, квиза | -Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано<br>-Учесталост јављања и активност по месецима<br>-Учествује и израђује самостално и у сарадњи са другима продукте рада<br>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима ( израда паноа, вршњачко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)<br>-Спреман је да помогне другима<br>-Иницијатива и квалитет продукта | -Пресек стања по тромесечјима |

# ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
## изборног предмета грађанско васпитање за 8. разред

## за период 2026-2030. године

**Циљеви основног образовања и васпитања**

**ЗОСОВ**

**Члан 21.**

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компентенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности икоје су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

**Задаци предмета:**

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе грађанског васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе грађанског васпитања буду у пуној мери реализовани;
- разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;

| **Предметни исходи** | **Компетенције Опште међупредметне компетенције** | **Назив теме / садржај** | **Кључни појмови и садржаја** | **Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)** | ***Начин провере остварености исхода*** |
|---|---|---|---|---|---|
| - изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не<br>угрожава;<br>образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам,<br>антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права<br>наведе примере повезаности различитих<br>култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; покаже интересовање за упознавање различитих култура;<br>наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;<br>уочава у рекламама, филмовима, | **-<br>Компетенција за учење<br>- Рад са подацима и информацијама<br>-Одговорано учешће у демократском друштву<br>-Одговоран однос према здрављу<br>- Дигитална -<br>Комуникација и сарадња<br>-Естетичка** | ЉУДСКА ПРАВА<br><br>Припадност држави и нацији<br>Патриотизам – осећај љубави и поноса<br>према домовини и свим њеним припадницима.<br>Начини изражавања патриотизма.<br>Обесправљивање и угрожавање лободе људи.<br>Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам.<br>Заједница различитих културних | Слобода изра жа ва ња пра во на живот | Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, презентације, кратки филм, видео записи , квиз..<br>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду, групни, радионичарски облик рада, вршњачка предавања..<br>Обезбеђивање корелације са другим предметима-тематски дани, недеље, обележавање значајних датума..<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа..<br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, сарадње и комуникације у групном раду*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br>*Вршњашко предавање*<br>*Квиз* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| књигама, изрекама, стриповима и другим<br>продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци;<br>указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота;<br>дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу;<br>наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве;<br>наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; | | група<br>Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности.<br>Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота.<br>Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина. | | и самоевалуације | |
| – наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;<br>образложи значај слободе медија за развој демократије у медијима проналази<br>примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; препозна механизме манипулације медија и утицај медија на<br>сопствено мишљење и деловање;<br>проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра<br>и вреднује; препозна пример | **Компетенција за учење;**<br>**Рад са подацима и информацијама**<br>**Комуникација и сарадња**<br>**Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО<br>Пол и род<br>Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које<br>друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена).<br>Преношење родних образаца.<br>Стереотипи и предрасуде о роду.<br>Родна перспектива<br>Укључивање родне | Родна равноправност | Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: презентације, видео материјали, пројектна настава , симулација, играње улога, дебата..<br><br>Обезбеђивање корелације са другим предметима.<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| злоупотребе<br>деце у медијима; | | перспективе<br>приликом<br>доношења одлука<br>важних за<br>једну заједницу<br>(образовање,<br>здравље,<br>породица,<br>запошљавање,<br>спорт...).<br>Родна<br>равноправност<br>Родна<br>равноправност и<br>једнаке<br>могућности за све<br>ради развоја<br>друштва. Препреке<br>родној<br>равноправности.<br>Одговорност<br>државе,<br>организација<br>цивилног друштва<br>и<br>појединца у<br>постизању родне<br>равноправности.<br>Привремене<br>позитивне мере за<br>постизање родне<br>равноправности<br>(квоте уписа на<br>факултет,<br>субвенције за<br>запошљањање...).<br>Родно засновано<br>насиље<br>Родне разлике као<br>основа неравнотеже<br>моћи. Злоупотреба | | | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља. | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, учествује у избору садржаја и начина рада | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација и сарадња, Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ<br>Медији<br>Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс | Толеранција, идентитет, медији | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: радионице, презентације, видео-записа, кратки филм.. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа.. Вршњачко предавање Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br><br>*Вршњачко предавање* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма,<br>учествује у избору садржаја и начина рада. | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација и сарадња- Одговорано учешће у демократском друштву Решавање проблема** | **ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ**<br>Вредности грађанског друштва | Партиципација, група и тим | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења<br>Користити разноврсне технике/методе и облике рада : играње улога, симулације..<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:презентације, видео-записа...<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета ради припреме симулације и годишњег школског Квиза<br>Организовати посету Градској општини<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, и рада у групи, сумирање постигнућа ангажовања крајем маја*<br>*Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Квиз* |

**Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:**
просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор материјала за рад, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи.
коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

**ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ**
**Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика**

| Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Шта пратимо | | Критеријуми оцењивања<br>(описна оцена) | Поступак | Инструменти оцењивања | Време |
| Степен остварености циљева и прописаних исхода предмета; | процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака. | **Оцену истиче се**<br>добија ученик који:<br>− у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;<br>− лако логички повезује чињенице и појмове;<br>− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;<br>. | - Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и личну евиденцију | Број јављања:<br>За јављање +<br>За јављање више пута ++<br>За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +++ | Недељно бележење током године |
| | | | -Комисија ученика и наставница | Учесталост јављања на часу по месецима | Пресек стања на полугодишту |
| | | **Оцену добар**<br>у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;<br>− у довољној мери логички повезује чињенице и појмове;<br>− већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;<br>− у довољној мери критички расуђује; | - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) | Прва три пара која прваураде задатак добијају ++☺<br>Сви парови који ураде задатак добијају +<br>Парови који не раде задато на часу добијају - | Месечно |
| | | | -Редовност доношења домаћег<br>-Ученици воде евиденцију | За недоношења домаћег - у свеску, а након 3- у дневник ☹<br>За редовно доношење домаћег задатка-+, за 3+у дневник☺ | Пресек стања за тромесечје |
| | | **Оцену задовољава** добија ученик који:<br>− знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;<br>− у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;<br>. | Квиз | Првопласирани +++☺<br>Другопласирани ++<br>Трећепласирани + | По једном у тромесечју |
| | | | Прегледање свески и личне евиденције | Уредност у вођењу евиденције и самоеваулацаја | На крају наставне године |
| | | | - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих | Сарадња у групи<br>(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)<br>Степен знања и учешћа свих чланова групе | Редовно недељно |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | ученика) | Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, презентације..) | |
| | | | - Вршњачко предавање ( посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика) | Сви ангажовани ученици за успешну прпрему-презентацију, релизацију и добре утиске ученика добију: ☺ ☺ ☺ | По једном у полугодишту |
| Ангажовање ученика у настави | одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима | − показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)<br>− показује делимични и мањи степен активности и ангажовања (добар)<br>− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (задовољава) | Вођење евиденције од стране наставника о:<br>-Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)<br>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)<br>-Учешћу у вршњачком предавању<br>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима<br>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима<br>-Израда паноа, презентација, различитих врста излагања, квиза | -Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано<br>-Учесталост јављања и активност по месецима<br>-Учествује и израђује самостално и у сарадњи са другима продукте рада<br>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима ( израда паноа, вршњачко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)<br>-Спреман је да помогне другима<br>-Иницијатива и квалитет продукта | -Пресек стања по тромесечјима |

# ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
## изборног предмета грађанско васпитање за 8. разред

## за период 2026-2030. године

**Циљеви основног образовања и васпитања**

**ЗОСОВ**

**Члан 21.**

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компентенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ предмета је да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности икоје су претпоставка за компетентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву

**Задаци предмета:**

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе грађанског васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе грађанског васпитања буду у пуној мери реализовани;
- разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;

| **Предметни исходи** | **Компетенције Опште међупредметне компетенције** | **Назив теме / садржај** | **Кључни појмови и садржаја** | **Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)** | ***Начин провере остварености исхода*** |
|---|---|---|---|---|---|
| - изрази осећај љубави и поноса према својој домовини на начин који никога не<br>угрожава;<br>образложи зашто су понашања која се могу описати као ксенофобија, расизам,<br>антисемитизам, антициганизам облици дискриминације и кршења људских права<br>наведе примере повезаности различитих<br>култура у једној заједници и образложи потребу интеркултуралног дијалога за квалитетан живот свих чланова те заједнице; покаже интересовање за упознавање различитих култура;<br>наведе права која националне мањине у Србији по Уставу имају; разликује појмове пол и род и препознаје родне стереотипе;<br>уочава у рекламама, филмовима, | **-<br>Компетенција за учење<br>- Рад са подацима и информацијама<br>-Одговорано учешће у демократском друштву<br>-Одговоран однос према здрављу<br>- Дигитална -<br>Комуникација и сарадња<br>-Естетичка** | ЉУДСКА ПРАВА<br><br>Припадност држави и нацији<br>Патриотизам – осећај љубави и поноса<br>према домовини и свим њеним припадницима.<br>Начини изражавања патриотизма.<br>Обесправљивање и угрожавање лободе људи.<br>Ксенофобија, расизам, антисемитизам, антициганизам.<br>Заједница различитих културних | Слобода изра жа ва ња пра во на живот | Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, презентације, кратки филм, видео записи , квиз..<br>Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду, групни, радионичарски облик рада, вршњачка предавања..<br>Обезбеђивање корелације са другим предметима-тематски дани, недеље, обележавање значајних датума..<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа..<br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, сарадње и комуникације у групном раду*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br>*Вршњашко предавање*<br>*Квиз* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| књигама, изрекама, стриповима и другим<br>продуктима културе на који начин се преносе родни обрасци;<br>указује на примере родне равноправности и неравноправности у ситуацијама из свакодневног живота;<br>дискутује о значају уважавања родне перспективе приликом доношења одлука значајних за једну заједницу;<br>наведе неколико привремених позитивних мера за постизање родне равноправности и аргументе за њихову примену; препозна у понашању особе карактеристике насилника и жртве;<br>наведе могуће начине реаговања у ситуацији сусрета са насилником; | | група<br>Културна разноликост у форми мултикултуралности и интеркултуралности.<br>Интеркултурни дијалог као средство развоја поштовања различитих култура и заједничког живота.<br>Припадници националних мањина у Србији – заштита права и слобода припадника националних мањина. | | и самоевалуације | |
| – наведе основне функције медија и образложи зашто је важно да постоје кодекс новинара и кодекс деца и медији;<br>образложи значај слободе медија за развој демократије у медијима проналази<br>примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; препозна механизме манипулације медија и утицај медија на<br>сопствено мишљење и деловање;<br>проналази и користи информације из различитих извора, критички их разматра<br>и вреднује; препозна пример | **Компетенција за учење;**<br>**Рад са подацима и информацијама**<br>**Комуникација и сарадња**<br>**Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО<br>Пол и род<br>Биолошке разлике (анатомске и физиолошке), насупрот разликама које<br>друштво ствара (очекивања друштва од мушкараца и жена).<br>Преношење родних образаца.<br>Стереотипи и предрасуде о роду.<br>Родна перспектива<br>Укључивање родне | Родна равноправност | Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: презентације, видео материјали, пројектна настава , симулација, играње улога, дебата..<br><br>Обезбеђивање корелације са другим предметима.<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи*<br>*Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Домаћи задатак*<br>*Оцена продуката рада и презентације* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| злоупотребе<br>деце у медијима; | | перспективе<br>приликом<br>доношења одлука<br>важних за<br>једну заједницу<br>(образовање,<br>здравље,<br>породица,<br>запошљавање,<br>спорт...).<br>Родна<br>равноправност<br>Родна<br>равноправност и<br>једнаке<br>могућности за све<br>ради развоја<br>друштва. Препреке<br>родној<br>равноправности.<br>Одговорност<br>државе,<br>организација<br>цивилног друштва<br>и<br>појединца у<br>постизању родне<br>равноправности.<br>Привремене<br>позитивне мере за<br>постизање родне<br>равноправности<br>(квоте уписа на<br>факултет,<br>субвенције за<br>запошљањање...).<br>Родно засновано<br>насиље<br>Родне разлике као<br>основа неравнотеже<br>моћи. Злоупотреба | | | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | моћи насилника. Карактеристике особе која врши насиље, која је изложена насиљу или која му сведочи. Мере заштите од родно заснованог насиља. | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма, учествује у избору садржаја и начина рада | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Естетичка компетенција; Комуникација и сарадња, Дигитална -Одговорано учешће у демократском друштву** | ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ<br>Медији<br>Врсте и функције медија. Слобода медија и њихов допринос развоју демократије. Медији као извор информација и дезинформација. Манипулације путем медија (одлагање информације, скретање пажње, побуђивање емоција, стварање осећаја кривице, неговање некултуре...). Медијска писменост Способност разумевања, критичког и аналитичког усвајања медијских садржаја. Кодекс у медијима Кодекс | Толеранција, идентитет, медији | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: радионице, презентације, видео-записа, кратки филм.. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, ради израде презентација паноа, кратких видео записа.. Вршњачко предавање Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика и рада у групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Оцена продуката рада и презентације урађеног*<br><br>*Вршњачко предавање* |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | деца и медији. Кодекс новинара. Притисци на новинаре као инструмент ограничавања слободе изражавања | | | |
| у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;<br>– учествује у припреми, реализацији и евалуацији кратког филма,<br>учествује у избору садржаја и начина рада. | **Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Комуникација и сарадња- Одговорано учешће у демократском друштву Решавање проблема** | **ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ**<br>Вредности грађанског друштва | Партиципација, група и тим | Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења<br>Користити разноврсне технике/методе и облике рада : играње улога, симулације..<br>Комбиновање различитих врста дидактичког материјала:презентације, видео-записа...<br>Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета ради припреме симулације и годишњег школског Квиза<br>Организовати посету Градској општини<br><br>Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације | *Формативно, недељно оцењивање усмених одговора ученика, и рада у групи, сумирање постигнућа ангажовања крајем маја*<br>*Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова*<br>*Квиз* |

**Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:**
просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор материјала за рад, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи.
коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

**ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ**
**Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика**

| Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Шта пратимо | | Критеријуми оцењивања<br>(описна оцена) | Поступак | Инструменти оцењивања | Време |
| Степен остварености циљева и прописаних исхода предмета; | процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором и технологијама и извођење радних задатака. | **Оцену истиче се**<br>добија ученик који:<br>− у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама;<br>− лако логички повезује чињенице и појмове;<br>− самостално изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;<br>. | - Формативно оцењивање: недељно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника и личну евиденцију | Број јављања:<br>За јављање +<br>За јављање више пута ++<br>За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +++ | Недељно бележење током године |
| | | | -Комисија ученика и наставница | Учесталост јављања на часу по месецима | Пресек стања на полугодишту |
| | | **Оцену добар**<br>у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама;<br>− у довољној мери логички повезује чињенице и појмове;<br>− већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме;<br>− у довољној мери критички расуђује; | - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) | Прва три пара која прваураде задатак добијају ++☺<br>Сви парови који ураде задатак добијају +<br>Парови који не раде задато на часу добијају - | Месечно |
| | | | -Редовност доношења домаћег<br>-Ученици воде евиденцију | За недоношења домаћег - у свеску, а након 3- у дневник ☹<br>За редовно доношење домаћег задатка-+, за 3+у дневник☺ | Пресек стања за тромесечје |
| | | **Оцену задовољава** добија ученик који:<br>− знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену;<br>− у минималној мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима;<br>− ретко је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;<br>. | Квиз | Првопласирани +++☺<br>Другопласирани ++<br>Трећепласирани + | По једном у тромесечју |
| | | | Прегледање свески и личне евиденције | Уредност у вођењу евиденције и самоеваулацаја | На крају наставне године |
| | | | - Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих | Сарадња у групи<br>(сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)<br>Степен знања и учешћа свих чланова групе | Редовно недељно |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | ученика) | Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, презентације..) | |
| | | | - Вршњачко предавање ( посматрање наставника, припрема, презентација, успешност реализације и утисци ученика) | Сви ангажовани ученици за успешну прпрему-презентацију, релизацију и добре утиске ученика добију: ☺ ☺ ☺ | По једном у полугодишту |
| Ангажовање ученика у настави | одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима | − показује изузетну и велику самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се)<br>− показује делимични и мањи степен активности и ангажовања (добар)<br>− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (задовољава) | Вођење евиденције од стране наставника о:<br>-Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима)<br>-Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти)<br>-Учешћу у вршњачком предавању<br>-Посета културно-историјским институцијама и догађајима<br>-Несебичном пружању помоћи другим ученицима<br>-Израда паноа, презентација, различитих врста излагања, квиза | -Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано<br>-Учесталост јављања и активност по месецима<br>-Учествује и израђује самостално и у сарадњи са другима продукте рада<br>-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима ( израда паноа, вршњачко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)<br>-Спреман је да помогне другима<br>-Иницијатива и квалитет продукта | -Пресек стања по тромесечјима |